

Když se řekne demence, co si představíte, co vám tam tak jako naskočí úplně na první dobrou?

Co by mě tam naskočilo, já si to všechno spojuju s tou babičkou. Já jsem vyloženě v tomhle tom oboru jako zdravotnice nedělala nikdy, ale s tou babičkou si to spojuju, ale tam si myslím, že jako jí to opravdu začínalo poměrně brzo, ale to jsme prakticky nevěděli. Vlastně celá rodina jí to nevěřila, protože si mysleli, že to dělá schválně, že nějaký takový ty jak blba, zapomínala, odcházela někam, nebo prostě začla dělat blbosti už třeba kolem šedesáti let což jako, babička zemřela v osmdesáti čtyřech, takže vlastně dlouho a možná se to řešilo až od nějakých jejích osmdesáti let a to opravdu měla už tak jako rozezlený v ty rodině spoustu lidí, protože si mysleli, že prostě dělá naschvály, blbosti, že začla bejt zlá, že pomlouvá jako a tak, ale ona přitom to měla opravu v tý hlavě popletený. Někdy jsem se jí zeptala třeba na běžnou věc, jestli je třeba jaro nebo léto, a ona najednou vůbec nevěděla. Pak se třeba vyspala, probudila se a začla najednou vyprávět něco co, se stalo před padesáti lety, úplně jsme se tak nasmáli, začla bejt taková jo, najednou měla takový světlejší chvílky, někdy opravu seděla a to jsme vůbec nevěděli, jestli nás vnímá, jestli prostě o nás ví, že tam jsme nebo něco takovýho a koukala opravu jak malý bezbranný dítě a najednou se tak zarazila a řekla mi třeba, ty máš o mě Lucinko starost vid', ale neboj se a prostě začla mluvit tak jakože to mělo hlavu a patu, za chvíli už zas jako když byla úplně vypnutá. Třeba takhle to bylo letos na vánoce. Takhle seděla, koukala, a pak najednou zase byla veselá. (Mluví o fotce).

V Městci Králové když byla, tak jsme ji navštívili, taky měla ještě světlejší chvílky, nemohla se hejbat a najednou prostě třeba i s chodítkem vyrazila. To tělo je takový, že nefunguje, nemůže, nemůžu jí přebalit, říkám babi budeš mít proleženiny, musíš se aspoň pohnout, musíš tohle to- Ne nejde to, křičela, nohy ztuhlí jak kdyby je měla dřevěný a pak najednou zase to povolilo a zas třeba vyrazila i s chodítkem ještě po chodbě.

Vy jste říkala, že teda to začlo, když jí bylo šedesát už, a co to bylo za příznaky? Nějaký teda zapomínání nebo-

No začlo to třeba tím, ona byla vždycky veliká zahradnice, ona pěstovala růže, milovala zahradu a všechno a zbožňovala ty kytky, starala se o zahradu. Když jí bylo těch šedesát tak jí neměli u baráku, to bydleli ještě v bytovce a měli zahrádku dál, a tam ji nějaká sousedka tenkrát asi nějak škodila. Chodila jí tam a něco ty květiny jí polejvala něčím a takový, ona z toho tenkrát byla tak špatná, že jí děda nechal odvést do Kosmonos, začala řvát, bláznit, že ji zabije. Fakt ji nemohli udržet. Tak děda ji odvezl do Kosmonos. Tam byla pod nějakou takovou léčbou, jenže pak se vrátila domů a řekla bych, že už to nikdy nebylo to že to postupně začínalo, možná že dostala nějaký prášky, který to podpořili, pak už vlastně se jí nic nedělo, ta zahrada se prodala. Oni si pak na stáří koupili malej baráček, kde měla zahradu přímo u toho, malinkou, ale ona furt že jí tam ta sousedka chodí, že jí to tam likviduje, a to nebylo absolutně možný, protože prostě tam to bylo zamknutý, zavřený nahoře na plotě byl ostnatej drát, ten se tam musel dát kvůli ní. Pak začla vymýšlet i různý, že jí tam škoděj sousedi a že na ni střílej ze vzduchovky a že jí tam dělaj tohle a tamto, od ty doby už to nikdy jakoby nebylo ono.

A tohle to šlo teda postupně, asi tam byl nějakej trošku zlom, když byla v tý léčebně.

Chvilku to bylo vždycky jako takový lepší, až kdy se to opravdu zhoršilo, bych řekla, když jí bylo nějakých sedmdesát osm roků tak tam to už jako, chodila, byla pohyblivá, ale začla třeba vždycky těm, co jí byli nejbliž, tak začla na ně nadávat. Já jsem tam jezdila tak na mě vždycky, ty jsi tady byla, ty jsi mi tady zase sebrala ty zlatý prstýnky a šperky a nějaký ty. Já jsem říkala, babi když je máš všechny u Líby, to je její dcera ta jsi vlastně pak zřídila to podpisový právo a měla vlastně i její důchod. To se furt hledal důchod, to se furt hledali peníze, teď ona odnášela i třeba k sousedům jídlo. Všichni říkali, ty seš babka bláznivá, ale ono to opravdu jí začla ta demence, nějaký ten Alzheimer a na

speciálním vyšetřením na ty geriatrici v tom Městci Králové vlastně byla až skoro v osmdesáti letech, což už jako si myslím, že bylo hodně pozdě.

A do té doby teda jakoby tu diagnózu neměla?

Neměla, tuhle diagnózu neměla, ale já si to zpětně když si to jako vybavuju k tomu, jak to začlo, tak si myslím, že opravdu to začlo kolem těch šedesáti, jak se dostala do toho blázince, že tam opravdu byla asi hodně na nějakých zklidňujících lécích, kde se jí to opravdu asi rozjelo no, ale nemůžu říct, jako jestli to s tím může mít něco společného nebo nemůže, pak ale začla prostě blbnout.

V jakých momentu jste si vy nebo rodina uvědomili, že by to mohla bejt nějaká demence nebo Alzheimer nebo něco takovýho, kdy jste si začali tady to říkat?

Asi opravdu pozdě my jsme to všechno začali pozdě řešit. Já jsem to hodně s tou dcerou babičky řešila, že by měla jí objednat někam, že by se na ni měl podívat nějaký specialista, ona do té doby nebyla u žádnýho specialisty. Ona co jí naprogramovali v těch Kosmonosích, tak ty léky dostávala od praktickýho lékaře.

Takže to byli nějaký zklidňující, antidepressiva.

Jo přesně, když se to zhoršilo tak jich dostala víc, pak byla pořád taková zmrzlá, neprokrvený to tělo, neměla specialistu na tu léčbu, což si myslím, že asi by se dalo daleko třeba i dřív diagnostikovat a třeba i řešit rychlejc. To jsme asi neudělali a myslím, že až opravdu kolem té osmdesátky. Protože ona nejdřív byla v tom domečku, tam teda děda zemřel a zůstala tam sama a začala chodit k sousedům, nosit k nim věci a právě ještě co měla nějaký svoje šperky a peníze a jídlo jim tam nosila a ta teta jí furt říkal, ty si mami neumíš ohrát ani jídlo, proč to tam nosíš, to tam nosíš, abys neměla nádoby ty seš tak vyčůraná, ale přitom ona opravdu ani pořádně nevěděla, proč to dělá. Nejhorší je že oni potom z toho domečku říkali, tady bejt prostě nemůžeš, tady děláš ostudu po celý vesnici. Musíš jít prostě do nějakýho domova s nějakou pečovatelskou péčí, protože jako do nemocnice jí zatím dát nechtěli. Takže se jí v Pace objednal takovej ten byt s tou péčí nějaký, ona už si neuměla zapnout mikrovlnku a začla dělat opravdu blbosti, co se týče i oblékání, pak už se ani neoblíkala, pak už začal být inkontinentní. Takže tam se na ní přijela podívat nějaká známá od tety, která pracuje právě na geriatrici. Ta říkala, hele to je špatný.

Takže byla jakoby v té Pace?

No byla se podívat přímo jako to, ta babička tam zůstala, ale byla tam asi jen dva, tři měsíce. Takže ta zdravotnice říkala, hele to je špatný, ta určitě má tady tu diagnózu. Takže jí dovezli do toho Městce Králové, jenže tam byla chvilčku, tam to teda potvrdili protože- Ono to pak mělo hrozně rychle spád. Ona už potom opravdu spíš měla ty chvilky takový, že si vyloženě nepamatovala nic. Nevěděla, jestli je pondělí, úterý, léto, zima, nevěděla nic pomalu a pak najednou měla světlou chvilku, která trvala chvilku. Pak si začla plíst i kluky a začala chůze bejt špatná. Pak si jí chvilku vzal její syn a tam začla utíkat a třeba nahatá po vesnici a on teda udělal to, že odvezl jí znova do Kosmonos, no a tam byla tři měsíce a to byla ta kovidová doba a nemohli jsme za ní ale já jsem pak už byla hodně našťvaná tak sem tam přijela a udělala jsem tam docela takový zle, protože jsem nevěděla jako na tom ta babička pořádně je a mě nic neřekli a řekla jsem že pro ní mám jiný místo, že chci aby šla od tamtud pryč, že si jí na reverz odvezem no tak oni mi jí od tamtud vyvezli na vozíku, vlastně už nebyla ani pohyblivá potom strašně přibrala a bylo vidět že to je právě ono. (Mluví o fotce) Zkoušeli jsme s ní hrát člověče nezlob se, masírovala jsem jí nohy, bylo vidět že v těch Kosmonosech jí chybělo strašně, péče, rehabilitace, pohyb to bylo vyloženě že jí tři měsíce tlumily a tím jí teda ten mozek úplně vypli, protože tím jak ona tam asi furt spala tak byla furt zmrzlá furt takovou horkost, přestože byla úplně

studená a furt tak měla rudý tváře, vyšší teplotu, zánět močáku, jenže to bylo všechno z toho že prostě už nechodila ani na záchod, měla plínu a nezkoušelo se to. Takže za ty tři měsíce v těch Kosmonosích to jí úplně oddělalo. Pak teda jsem si jí na ty vánoce od tamtud vytáhla. Měla jsem jí tady pět dní s tím, že už jí tam nevrátím, že jí seženeme právě Alzheimer, nějakaj domov s péčí.
(Mluví o fotce)

A tu diagnózu vám teda kromě toho, že se na ni byla podívat ta sociální pracovnice

No ta se na ní byla podívat, ta řekla, že to je špatný že tohle to vypadá- a na tož jí ta Líba objednala tady na tu- To ještě taky dovezla jsem jí zákusky, ještě se tak usmívala. To bylo v tom Městci Králové na ty geriatrii, tam jí to vyloženě řekli diagnózu, dali jí i prášky, náplasti a takový všechno možný aby trochu - ale už to prostě lepší nebylo.

(Mluví o fotce)

Tam byla chvíličku, tam prostě nepomáhalo to. Pak jí znovu poslali na tejden do toho Městce na tu geriatrii, protože chtěli něco ještě s ní zkusit a tam nám právě umřela do rána. V noci neměla žádný, co by řekli, že měla nějaký potíže. Ráno jsme přišli v šest hodin, ještě byla vzhůru, tak jsme jí otřeli, že jdeme pro snídani, přišli jsme v sedm, byla mrtvá. Ani nevím, jestli srdce nebo mozek nevím nic to nám nikdo neřekl, oni tam neudělaj pitvu, pošlou to rovnou. Když chce kremaci, pošlou rovnou na kremaci to tělo a pitva se vůbec nedělá, takže vlastně prakticky nevím, co jí selhalo v tu dobu.

A měla teda diagnostiku jako Alzheimer?

Měla.

(Není k věci)

Pak už jo možná že u tý tety by byli ještě nějaký papíry, nejsem si úplně jistá, ale oni o tom nechtěj moc mluvit.

Jako ty lékaři?

Ne ta rodina protože, jak jsem tam udělala v těch Kosmonosích zle a odvedla jsem si ji v tomhle stavu tak oni mě prostě-. Pak když babička umřela tak oni jí prakticky jako nechtěli ani pohřeb udělat, zemřela v tom, že už jí ta nemocnice spálila, že se odvezla do nějaký- Ale babička si platila celý život hrob a ještě církvi. Posílala příspěvky do Paky, když už pak nemohla tak jsme to posílala za ní já, protože jsem o tom věděla. Takže já jsem chtěla, aby měla to rozloučení buď s tou urnou, zahrát její oblíbenou písničku. Má ráda chaloupky pod horama, tak prostě jen abych to v sobě tak jako nějak uzavřela, ale tenkrát jako už jí nech bejt, už je mrtvá, nech jí odpočívat. Říkám když já nic nedělám, já se s ní jen potřebuju psychicky rozloučit a oni že prostě by si to přála.

Co by vám tehdy jakoby pomohlo v nějaký jako informovanosti nebo, nejdřív teda první otázka kde jste si zjišťovala ty informace?

Já teda všechno přes internet.

A co jste třeba hledala, konkrétně?

Jak se ta diagnóza projevuje, jak se ty lidi můžou chovat, pak jsem tam koukala, jak by se jim dalo pomoci. Takže já jsem tam třeba našla, že se jim má dát sešitek s propiskou a že když je něco napadne, nějaká myšlenka, tak že si to tam mají zapsat. Když si vzpomenou třeba i na svého syna tak má napsat Fanda třeba a tohle to, nebo kde bydlí nebo jak jí proběhne nějaká myšlenka tak ona měla ty sešitky a propisky takhle na každým roku takhle, když jsi prostě to, tak si tam měla něco napsat, ale

ono tam většinou nic napsaný nebylo, někdy tam bylo napsaný třeba jenom tři děti a ona měla teda čtyři děti, tak nevím komu je počítala ale tak jako nějaký útržky. Když jsem se jí ptala babičko co to je napsaný, no to já nevím, to se mě neptej, to jsem já nepsala. Říkám jsi to psala ty když to je tvoje písmo že jo. To bylo takový jak už s malým dítětem potom no.

A kde jste ještě se tak jako informovala, s kým jste se o tom bavila?

No na tý geriatrii, tam byla paní doktorka, tak s tou jsme se bavily o tom co jako dělat dál. Já jsem si babičku napořád nechat doma nemohla a ty ostatní prostě nechtěli. Já s těma třema dětma bych musela chodit do práce a prostě není to tu bez bariérový, bála bych se jí vlastně nechat i samotnou doma, protože třeba jak jí měl ten její syn chvilku tak on chodil do práce, dělal autobusáka a ona prostě se ráno nahatá zvedla a obcházela tam vesnici, když to ještě šlo, a prostě utíkala a takový. Oni pak někam jdou a ani nevědí kam.

A co si myslíte, dokážete takhle zpětně říct, co vám chybělo a co by vám jako mohlo pomoci?

Já si myslím ta včasná diagnóza. Já si myslím, že kdyby se o tom vědělo víc a byl by i po ruce specialista tak to trochu řekne nebo tak. Tam hlavně hrozně špatně udělalo to, že ona měla diagnostikovaného toho Alzheimer a skončila v Kosmonosích pod těma lékama, ty léky celkově jí vypli úplně ten mozek, takže to co se ještě dalo si myslím zachránit tak tam to úplně prostě zrušili všechno, to se nemělo stát si myslím že kdyby tu péči měla včasnou v tom že se ví že má tuhle tu diagnózu ale když to se prostě léčit nedá, to se už vystupňuje to už se jenom zhoršuje ale jí to opravdu během těch dvou, tří měsících co tam byla vypli celý.

A když jste zmiňovala tu diagnostiku tak kdo by to v ideálním případě měl být? Kde by to třeba tady mělo být?

Já si myslím, že to i praktický lékař jí neměl předepisovat furt dokola ty její prášky, který měla už od šedesáti let. Měl třeba i ten lékař říct že i něco je jinak, že prostě potřebuje specialistu, kdyby ten lékař už jí dávno napsal ten Městec Králové tu geriatrii, kde by zjistili co jí je tak by to možná šlo zpomalit.

Takže u toho doktora spíš nebyl zájem nebo že by teda neměl informace, nebo se tomu ten doktor nechtěl věnovat?

Možná kdybychom si řekli o to tak by to udělal, ale sám od sebe to neudělal a já s babičkou k lékaři nejedla, tam jezdila ta její dcera s ní právě a já tam s ní nejedla, ale asi mě to nenapadlo ani, já kdybych opravdu to nezažila tak mě to nenapadlo.

A kdybyste měla poradit někomu jako vy, kdybyste se potkala s někým, kdo by vám řekl jako babička nebo tatínek má nějaký podobný projevy, tak co byste mu poradila, tomu člověku?

Určitě na tu geriatrii, protože tam se to zjistí, tam to zjistili vlastně hned.

A vy jste se tam teda dostala přes tu známost? A tam se může bez nějaký žádanky nebo-

Ale to je přitom nemocnice takže si myslím že- Musela mít i zprávy od lékaře, co brala za ty roky, co měla za léky a tohle, protože vím, že na tu geriatrii než tam měla jet tak jí ta její dcera musela vlastně všechny tyhle papíry sehnat. Vlastně u toho praktickýho lékaře dát žádanku a všechny výpisy z karty a takový a co bere za léky a tak, ale odcházela z tý geriatrie, ještě měla myslím dva prášky a takovou náplast na rameno, a z těch Kosmonos co mi jí dali domů tak měla osm prášku za den a sama ani nevěděla, na co to jsou, a skoro celý den spala, hodinu poseděla, zas celý den spala. Já jsem se jí to

bála vysadit, nevěděla jsem co to přesně, je samozřejmě jsem nechtěla, aby mi pak zemřela doma nebo něco.

No a v tu chvíli jste to zkoušela nějak ještě s někým poradit, jakože babička brala osm léků a-

To jsem všem říkala i těm příbuznejm právě i ty tetě co za ní měla vlastně jet i oni to všichni věděli a říkali, že tam dostala zabrat prostě, že jí to dodělalo. V té svobodě to pak nezlepšili, už s tím nic nešlo dělat.

No tak ještě zpátky k tomu kdyby se objevil někdo, kdo by potřeboval tady tuhle tu pomoc, tak co ještě byste tomu člověku poradila, i co se týče třeba té diagnostiky? Nebo vy už jste teďka schopná zpětně reflektovat i nějaký ty první příznaky jako v těch šedesáti, tak co byste jako-

No já si právě myslím nějakýho odborníka co se tím zabývá, že prostě určitě nebrat nějaký ty depresiva a ty tlumící prášky, protože to ten mozek tlumí a ono je tam potřeba ten mozek furt používat. Proto jsme zkoušeli prostě všechno možný, povídat si o všem možným aby ho trochu jako namáhala.

No a co myslíte, že by to mělo bejt za člověka jako, jaký by měl mít vzdělání nebo jestli by stačil třeba, že by to byl jenom nějaký pracovník, co by měl k dispozici nějaký jako testy nebo něco takového, nebo jestli by to nutně musel být doktor?

Tam dělali nějaký testy s ní, jako k tomu měla asi nějaký jako obrázky a něco se tam posuzovalo, podle toho to asi na té geriatrii poznali nebo ja nevím. Jako určitě k tomu jsou nějaký takový, který by vlastně mohl mít k tomu i prakticky někde vytisknutý podle kterých by byli už příznaky třeba známí z toho, jenom si to zjistit co to bylo, to vím, že to byli nějaký obrázky a čtverce a něco takového by se možná dalo i-

Takže si dokážete představit, jestli to dobře chápu že, něco takového by mohlo být dostupný i jako veřejnosti, že prostě pro nějakou první orientaci by mohli bejt nějaký jako- (Není k věci)

Třeba děda ten měl Parkinsona, to bylo úplně něco jinýho, to zas jako se klepal a takový ale jako mozek mu fungoval, takže tam si myslím, že se tyhle stařecký diagnózy daj nějak oddělit od sebe, že na to první diagnostikování –

Si myslíte, že by to mohlo být něco dostupný i jako veřejně?

No a možná i lepší jako přístupnost k těm lékařům, já si myslím, že kdyby ta teta neměla známou tu zdravotnici, která v tomhle tom nebo ona pracuje v domově důchodců, asi v Bydžově tenkrát vlastně pracovala a tam jí domluvila přes nějakou doktorku, že může do toho Městce Králové, že to asi není úplně tak jednoduchý toho člověka tam třeba vůbec dostat. Ty čekací doby jsou strašně dlouhé a pak když ten člověk udělá nějaký kiks jako ta babička a skončí na dva tři měsíce v nějaký léčebně tak tam ho úplně vypnou, že jo. Chtělo by to včasnější i nějaký to přijetí do nějakýho takovýho ústavu.

Nebo když si představíte ten ideální stav, když teda by byli nějaký jako dostupný testy, zjistilo by se, že by tam mohl být nějaký problém, tak co myslíte, že by pak měla být ta delší cesta, co by se ten člověk mohl dozvědět? Protože vy jste tady měla jako nějaký rodinný příslušníky, který někoho znali ale jako to né každej- Jak by se tohle to podle vás mohlo fungovat?

Prostě větší informovanost nějaká těm lidem já nevím, protože né každej s těch lidí i starších se dostanou na web. Třeba jak jsou ty centra tak by mohli fungovat i nějaký články, třeba novinový, nějaký takhle billboardy třeba nějaký že třeba občasná diagnóza je důležitá a tohle já nevím, aby se to udělalo v čas, protože ono opravdu to začalo maličkostma, tenkrát tou zahrádkou, všichni se smáli, když říkala babička, zas tady byla ta bába, přeskočila mi plot, a všichni se smáli, jak je babička vtipná.

A přitom to fakt tím začínalo. Mě třeba ukazovala růži, tam mě to polila všechno žiravinou. To nejde utlumit, to jí utluměj, aby neměla psychický stavy takový, že je prostě našťvaná, že mi nemůže dýchat a tohle to to jí utluměj, ale tohle to měla myšlenkový pochody to je úplně něco jinýho, to buďto zaspí, ale vzbudí se a zase si vzpomene, že jí to tam polila. To prostě měla bludy takový.

No a říkala jste, že ta informovanost je důležitá, billboardy to jasně, to je zdroj informací a co ještě vás tak jako napadá?

Jako v televizi třeba, že by se tomu mohli tak věnovat třeba nějaký čas, třeba o tom i mluvit, že ta včasná diagnóza u toho je důležitá, říct tam právě to že se to takhle utlumí, že to je špatně.

A když byste se měla dozvědět o tom co je možný tady, tak co třeba sledujete, jako jak se dozvíte o nějakých místních novinkách?

Já bych třeba udělala nějakou diskuzi nebo besedu i v těch domovech nějakých těhle důchodců nebo něco takovýho, třeba bývají nástěnky a pozvat ty rodinný příslušníky který prostě- by přišel kdo má zájem, že by se sedlo a řeklo se prostě nějakou tu informaci předat i těm lidem. Tam by šel za mamkou, by si tam přečetl, aha ona tak poslední dobou blbne- tam by třeba zjistil, že se to dá dřív diagnostikovat.

Sledujete tady třeba nějaký občasníky nebo něco vám chodí do schránky?

Tady jsou nějaký Lomnický noviny ale jako nekupuju je, ale kupujou je lidi hodně, takže já to nějak nesleduju.

A třeba jako místní rozhlas nebo choděj třeba do smsky?

No, to jsou ale v tom rozhlase to je jenom že je kino a sběr odpadu.

Je to podle vás informace která by tam měla jako třeba zaznít, že je tady nějaká možnost tohohle typu?

To je pravda a tady je i klub seniorů že tady maj vlastně tak třeba i tam, že by řekli, že tady maj vlastně, tak třeba i tam, že by řekli, že v klubu seniorů se pořádá něco na téma tohohle a tohohle a třeba si rádi přijdou poslechnout, nebo to říct že to není jenom pro ty starý ale, že to je i třeba pro rodinný příslušníky těchto lidí.

To třeba dělaj hodně přednášku v Lomnickým kině.

A přišel někdo na tohle téma?

Ano, právě já jsem to všechno zorganizovala, nakonec jsem nemohla, protože jsem měla covid, na obě dvě přednášky, jedna byla tady v Lomnici a jedna byla v Semilech.

Že se o tom vůbec nevědělo ale.

Dávali jsme to do novin, bylo to i tady na lčku. Myslím, že i město to dávalo na svůj facebookovej profil, že bude přednáška a přišlo asi kolem pět a třiceti lidí, bylo to pro širokou veřejnost, pro seniory, mladšího věku i jako třeba zdravotní sestry nebo prostě pracovníky v těch sociálních službách nebo ve zdravotnictví a právě tam byli hodně senioři a byli tam zdravotní sestry a bylo to teda v kině, to město to jakoby umožnilo, až mě teda jako překvapilo, byla víc nakloněnost, vyšší než třeba v Semilech. Tam jsme se museli domlouvat jenom s knihovnou, protože to město jako- Nevím jak na tom je Lomnice s podporou různých akcí, ale nám jakoby vyšli vstříc, tak možná by bylo fajn to zopakovat jako se domluvit.

Mě i napadlo když je třeba tohle centrum, nebo bude otevřený tak že třeba i tam udělat něco takového aby ta veřejnost, no ono to je blbý tam zvat cizí lidi jako aby tam třeba koukali na to ale aby tam udělali nějakou třeba výrobu s těma lidma a u toho by se mohli podívat jak se ty lidi takhle jako chovají protože ty lidi který o tom nic nevědí nebo neví jak to vypadá, že já tu babičku furt mám před očima, tak oni nevědí že to je třeba tahle diagnóza, že to může bejt, ale to bylo bylo lepší na nějakým snímkem televizním.

To je dobrý nápad, já si to třeba taky nedovedu představit, jenom tak co slyším z těch příběhů. Kde jako je ta hranice mezi klasickým zapomínáním který s tím stářím prostě přichází a nějakou prostě apatií a podobněma věcmi a změnami nálad, který k tomu jako patří.

Tam to bylo hodně o tom výrazu v obličeji, i na těch fotkách to je viditelný a to už je ke konci ale už delší dobu jsem poznala, kdy měla fakt úplně vypnuto. A pak něco řekla a začla vyprávět a zase jak když se to přepne, takže já už bych asi poznala, kdybych to viděla no.

A měla jste přístup k- na tom internetu jste říkala, že jste si hledala něco jak to třeba podpořit tak tam jste třeba našla to s tím notýskem a zkoušela jste ještě- jestli vám třeba pomohlo mít k dispozici nějaký seznam aktivit, který s tím člověkem jdou dělat, aby se aspoň trochu to podporovalo.

Já jsem spíš tak nějak něco vymýšlela, jenže babička když byla sama, tak vůbec nic nedělala, jen když jsme tam byli my, tak já jsem jí vozila časopisy a pak jsem se jí ptala na to, jestli si to prohlížela, a přitom ještě dobře viděla na fotky, na všechno. Že jsem jí na vánoce udělala i vlastně album tak jsem říkala, to si vem, a všechny budeš říkat, jak se jmenujou a tak jsme jí to tady učili, takže když měla tu světlejší chvíli tak věděla, pak najednou byla vypnutá, zas nevěděla nic ale ty obrázky hodně tak jako hodně taky, jsem jí dovezla časopisy, to jí zajímalo. Tak jsem říkala, tak co jsi přečetla, co psali o tomhle a o tomhle, a někdy prostě věděla a někdy byla vypnutá a jako podporovat jakoukoliv činnost toho mozku, i třeba nějakou jednoduchou no.

A tohle je něco co jste vy věděla, že jako se musí dělat?

Já jsem to dělala jak s malým dítětem, mě opravdu ta babička přišla jak malý dítě. Já jsem se k ní chovala asi jak k tomu malému dítěti. Dávala jsem jí brčkem pít. Já jsem chtěla, aby si třeba vzala skleničku, ale ona byla už pak taková zeslabená a tak jako se třásla, ale třeba štedrovecerní večeři jsem jí dala lžící, talíř a jako nekrmili jsme ji, co snědla, snědla. Ona toho pak už snědla hrozně málo, to měla po těch prázkách podle mě zničený žaludek, ale tak jako jsem se snažila, aby se třeba zapojovala do těch činností no, ale něco jsem jí tak usnadňovala no.

Ještě zpátky k té diagnostice. My se snažíme najít jakoby to ideální místo, kde by to jako mohlo bejt, nějak zjistit, co je vlastně jako pro lidi přijatelný, a co ne. Když byste jako dokázala říct nějaký to ideální místo krom toho tady, v tom centru, který bude. Tak mohla by to být třeba knihovna? Nebo nějaký takovýhle jako místa kam lidi choděj do knihoven, prostě ne jenom kvůli knížkám ale i na nějaký přednášky a tak. Jestli vás napadá co by to mohlo bejt? Klidně se do toho nenuťte a řeknete, že žádný místo není vhodný a že by bylo lepší třeba někam zavolat.

Ty informace by měli bejt tak nějak všude, kde jsou volný na to plochy klidně v té knihovně, na chodbě kde jsou takový ty informační, tabule kde může bejt nějaká linka na to call centrum nebo co to jsou ty informační linky.

No, a že by byl ten odborník k dispozici jednou tejdne v knihovně a vy byste tam mohla přijít poradit nebo kdokoliv by mohli si tam přijít poradit.

To by bylo fajn ale to už je něco takového no, sehnat toho odborníka-

Tak to teďka neřešte, jsme v ideální situaci, kam byste chtěla jít, co by pro vás bylo jakoby přijatelný-
Jako kdyby byl tak to bych klidně šla, kdybych věděla, že se můžu přijít informovat.

A měl by to bejt podle vás jako doktor? Jestli je pro vás hodně důležitý co by ten člověk měl jako za vzdělání.

Nemusel by to bejt doktor, musí to bejt člověk, kterej ví o tom něco a zná to.

A pracuje s těma lidma.

No právě že to vůbec nemusí bejt doktor, ten se asi věnuje důležitějším případům než informovat lidi, ikdyž ono to je hodně důležitý ale myslím si, že prostě aby to byl člověk, kterej o tom něco ví. Ono potom popovídat si a nějaká rada v tom je taky dobrá.

Jako mít to kde říct vůbec. Jako aby na vás někdo měl čas což u toho doktora. (Není k věci)

A co třeba nějakej vzdálenej video hovor, třeba jako že byste se bavila s odborníkem, třeba s někým kdo má zkušenosti, pracuje s nimi, tak třeba jako video hovor, třeba byste k tomu byla taky nakloněná? Kdyby třeba nebylo místo zrovna a byla by jako možnost prostě-

Tak asi jo, právě kdyby tyhle ty linky existovaly tak to může i na tomhle fungovat i na tom video hovoru, i na tom jako obyčejně telefonním, prostě jenom aby se ty lidi mohli informovat a vlastně aby jim i řekli k jakýmu odborníkoj maj jít. Já jsem třeba vůbec nevěděla že ta geriatric že prostě je, že to existuje kde vlastně toho člověka kompletně vyšetřej že se to dá objednat. Sice jsem jako v tom zdravotnictví, ale běžným, jako se pohybovala, ale běžným, a tohle ne no to mě ani nenapadlo do té doby, než sem ta babička jela.

No, a když tady takhle jako z okolí lidi z nějakých jako okolních vesnic by něco takovýho třeba jako měli řešit, tak co myslíte, že by tam jako mohlo bejt. Právě tahle ta cesta přes ten video hovor nebo zase někde jako na obecním úřadě nebo v hospodě, v hasičárně, jako někdo kdo by tam třeba jednou za měsíc přijel a byla by možnost se tam jít jako poradit s tou diagnózou nebo vůbec s tou situací-

Tam je právě ale nejdůležitější to vůbec diagnostikovat když se to pak diagnostikuje správně a řeší se to tak si myslím, že to nejhorší je že některý lidi jako my jsme dlouho ani nevěděli, že to je vlastně tohle to. Tvrdili, že jenom babička blázní, že se zbláznila a to je všechno, ale to přece má nějakou příčinu.

Takže jako kdybyste věděla, že jednou za měsíc tady je sociální pracovnice a ještě by vás nenapadlo, že by to mohlo být ta diagnóza tak byste tam s tou babičkou jakoby stejně nešli.

To bych tam šla, to právě jo. Jako když už víme jakou má tu diagnózu tak zas to musí být na dvě téma, že pak už bych poradila těm lidem jak s těma lidma pracovat když už tu diagnózu maj, ale já si myslím, že tam je nejdůležitější to první odhalení té diagnózy, aby vůbec prostě se vědělo, že ty lidi tu nemoc maj. Protože jinak to dopadne tak jak to dopadlo v těch Kosmonosech.

No ale ve chvíli kdy člověk je v takový situaci kdy si třeba myslí, že si z něj ten senior dělá srandu nebo nevím. Prostě máte pocit, že má nějaký úzkosti nebo něco, tak jestli by člověka napadlo, že se má jít poradit někam jako s tímhle tématem vůbec, s tématem jako diagnostiky té demence.

No jako určitě jo ale nevím jak to podpořit aby to vůbec. Prostě by mělo být víc lidí, který se tím budou zabývat a asi by to mělo být víc vidět, že se tahle věc nikde neřeší pořádně. Jak jsme říkali třeba prostě, nějaký ty různý besedy. Já bych to klidně pustila i do televize aby odborník o tom mluvil, jak to je a jak je to důležitý to diagnostikovat včas a jak je to špatný když se ten člověk utlumí.

Jo takže jakoby komunikovat i nějaký ty doprovodný problémy aby vůbec jako tam seplo to že by to mohla bejt právě tahle diagnóza, že to prostě myslím, že jako obecně v populaci je to nějaký zapomínání anebo nějaký, ten člověk je zmatenej, to si asi myslí většina, že si to nedovedou představit. Takovou zkušenost máte vy, a pak když se to začne řešit tak už je jakoby pozdě, že už to třeba nejde na tolik zpomalit.

No to jo ale zapomínání je zapomínání, tohle fakt bylo něco jinýho, to bylo nejen zapomínání to ona někdy věděla takový věci že jsem vůbec netušila jak je ještě pamatuje, ale pak třeba nevěděla, co bylo před hodinou, ale tohle bylo něco jinýho, to nebylo úplně jako kdyby zapomněla. Ona si vymýšlela, ona jako opravdu si vymýšlela třeba ona měla i jako takový bludy že někoho i viděla jak to dělá, jak něco prostě jí sebral nebo člověk tam prošel nebo že jsme tam byli když jsme tam nebyli vůbec. no prostě takový zvláštní nejen to zapomínání, to jsou takový bludný představy. Třeba si našla na oblečení díрку a řekla, že jí to soused prostřelil vzduchovkou. Prostě takový věci že někdo by se tomu zasmál, já se tomu teď taky směju, protože vím, jak jí za to nadávali ty její děti, prosimtě mámo ty už toho nech, ty už co by sis vymyslela a tím to začínalo takovýhlema těma.

Zaregistrovala jste něco takovýho v okolí na tohle to téma? Jak jste říkala třeba ta přednáška o tom Alzheimeru.

Vůbec jsme o tom nevěděla.

A jestli si třeba vzpomenete, že se tady někde v okolí něco takovýho, nebo třeba ten trénink paměti jestli jste zaregistrovala?

Já vím, že v tom klubu seniorů něco takhle mívaj, na zámku se to koná a že tam mívaj nějaký takovýhle akce a mívají nějaký ty kvízy pro ty seniory. Jenže tam ty senioři se musej sami dostat a musej si tam dojít a to je pro ty aktivnější, spíš by se to mělo pořádat někde, aby ty oni za tím nemuseli takhle to, protože jinak se tam nedostavěj, třeba i takhle tam v tom Alzheimer centru nebo kde jsou, domovy důchodců, třeba přímo i tam něco pořádat, nějaký programy. To se dělá ale možná né tak úplně jako-Asi v každým tom domově důchodců.

(Není k věci)

Dokážete říct co vlastně s těch situací je jako vhodný probírat s někým online a co už vlastně musí být na tý osobní rovině?

Já si myslím že tam se vlastně asi online dá probrat jenom to že popíše se chování toho seniora a že ten může vlastně jenom říct že by to mohlo bejt nebo ne, ale já si myslím že jako nemůže vyloženě říct dokud ho nevidí nikdo nebo odborník tak nemůže, může jenom doporučit, tam se obrátit na příklad doporučit tu geriatrici nebo jestli se to diagnostikuje i jinde kde se ta diagnóza dělá, aby se tam zajistil ten člověk protože říkám, já jsem ani nevěděla že ta geriatrici vlastně existuje, takže spíš doporučit tam se s tím jako informovat.

Jo takže prostě nějaká jako první úroveň informací.

Říct že by to prostě mohlo bejt ale, že se to musí podložit nějakým vyšetřením.

A co nějaký návštěvy doma jestli je to něco co by podle vás dávalo smysl nebo-

A to jo to je docela ale dobrý, protože jak jsme tu babičku vezli do toho městce tak byla taková jako, ta nevěděla ani pomalu jak se jmenuje, ale když tam vlastně paní přišla k ní ta známá, tak si tam dala kafe sedla si tak nějak se spolu bavily, tak babička odpovídala smála se a byla taková úplně jiná a to jsem si ještě říkala, že má dneska asi nějakou lepší chvíli, nebo tak no jsem si říkala, co nám asi ta

paní jako řekne, když jsme odešli tak říkala, to je prostě špatný, to vypadá opravdu na tohle to a musela vědět o čem mluví protože-

Jste měla pocit že zrovna tenhle den byla dobrá.

Právě že ten den mi připadala, že je to, i ty časopisy tam začla vytahovat a zrovna byla opravdu taková, že byla taková jako, ne dobrá ale-

Lepší.

Člověk, kterej jí vidí poprvé v životě neví, jestli je lepší nebo horší. Člověk, kterej jí vidí poprvé, si může myslet, že je taková furt. Takže ona nám hnedka říkala, hele to bude špatný.

Uvítala byste ještě nějakou formu výpomoci, ať už jako formu nějakých právě jako rad nebo her nebo něčeho na rozvíjení té paměti, nebo že by někdo jako zašel za tím člověkem v případě, že by ještě jako žil teda.

To určitě by měli být nějaký služby takový, možná nějaký služby jsou ale tam v tom domově s pečovatelskou službou, tam měli jenom na péči o člověka, ale tyhle ty nějaký činnosti to asi ne, ale asi by to bylo dobrý, když tyhle lidi zas potřebujou individuálně sví. V domově důchodců se peče, tak tady by to fakt chtělo něco s tou pamětí takový nějaký třeba i ty kvízy, že maj zase jiný, co by se měli učit než třeba zase rukama.